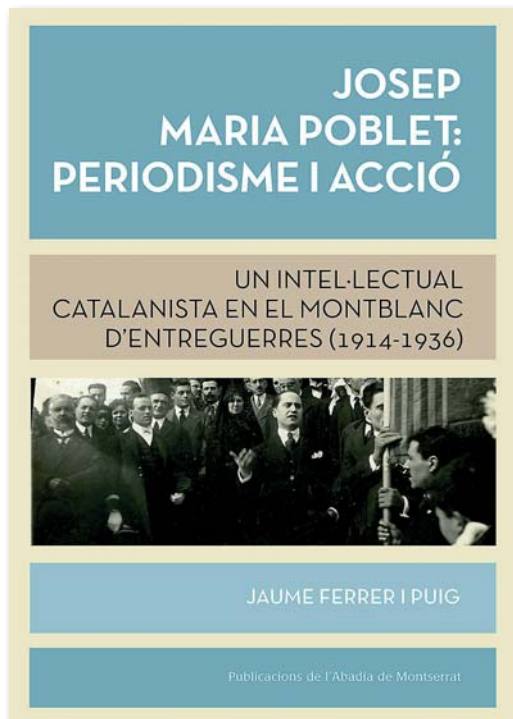

La trajectòria literària, cívica i política de Josep Maria Pobleth en el període d'entreguerres

per Francesc Foguet i Boreu

només alguns noms. Sense la seva contribució, no s'entendria la importància dels considerats de primera fila: un Josep Pla o un Gaziell, per exemple. De tota manera, la lectura de les obres i el coneixement dels escriptors ens permeten valorar millor —com més hi aprofundim— els marges dels camps literari i polític en què s'inscriuen.

El llibre *Josep Maria Pobleth: periodisme i acció. Un intel·lectual catalanista en el Montblanc d'entreguerres (1914-1936)*, de Jaume Ferrer i Puig, és una peça molt valuosa per a comprendre més bé el trencaclosques de les lletres catalanes

d'entreguerres. La trajectòria cívica, política i literària de Josep Maria Pobleth té molts punts de contacte amb els primers escriptors que hem esmentat més amunt, de procedència «perifèrica» i de filiació catalanista i d'esquerres, amatents també a implicar-se en la modernització de la cultura i del país. Prenent com a eix les facetes de «periodista», «intel·lectual» i «home d'acció cívica», Ferrer dissectiona amb precisió els cercles culturals i polítics del Montblanc dels anys que van de la Mancomunitat de Catalunya a la vigília de la Guerra i la Revolució de 1936-1939.

L'evolució ideològica de Pobleth des de la militància a Joventut Nacionalista de Montblanc (dins de l'òrbita

de la Lliga Regionalista de Francesc Cambó) fins a Esquerra Republicana de Catalunya (de Francesc Macià) queda perfectament delimitada per Ferrer. Com també els seus orígens. El jove Pobleth entra al món de la cultura per mitjà de l'entorn familiar, els llibres, l'associacionisme catalanista, les publicacions montblanquines, les representacions d'aficionats, els referents locals, etc. Sense aquest coixí, tan necessari per a garantir l'accés a la cultura i la cohesió i el dinamisme socials, hauria estat més difícil que pogués sorgir un Pobleth al Montblanc de l'època.

El gros del volum —que té l'origen en una tesi doctoral d'un miler de pàgines— és l'anàlisi detallada dels articles apareguts a les publicacions periòdiques montblanquines. Vistos en conjunt, revelen que Pobleth tenia al cap tot un programa de modernització i transformació de la vila que s'inspirava en l'ideari noucentista i en el catalanisme republicà. En realitat, des del Modernisme hi ha una voluntat de transformació social i cultural, política, que s'institucionalitza durant el Noucentisme (Mancomunitat) i, amb tocs d'extensió popular, durant els anys de la República. Pobleth exemplifica de primera aquest procés politicocultural.

En bona part dels seus articles, l'escriptor de Montblanc manifesta una esperança molt republicana en la cultura com a clau de volta del progrés. La cultura i el coneixement esdevenen també un espai d'emancipació individual i col·lectiva. Des

Jaume Ferrer i Puig

Josep Maria Pobleth: periodisme i acció. Un intel·lectual catalanista en el Montblanc d'entreguerres (1914-1936)

Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2018.

La història de la literatura catalana pren una nova dimensió quan comencem a estudiar-ne a fons els escriptors que, procedents de diversos punts del territori, es van situar en una discreta segona fila en el període d'entreguerres: Domènec Guansé, Artur Bladé i Desumvila, Ramon Xuriguera o Domènec de Bellmunt, per posar-ne

de les publicacions montblanquines, Poblet tracta de tota mena de qüestions amb la voluntat d'incidir en la vida pública des del seu compromís polític catalanista. Clars com la llum del dia, els seus articles proposen —ras i curt— millorar la societat coetània, fer-la més cívica i culta. En aquest sentit, és encertat de considerar-lo un «intel·lectual local», un intel·lectual de Montblanc que, en el moment de polarització política, als anys trenta, fa el pas a ERC, el partit que esdevindrà hegemònic en el catalanisme d'aleshores.

Tal com ho detalla Ferrer, l'evolució de Poblet cap a ERC fa l'efecte que era inevitable. A partir de 1931, el context polític l'obliga a posicionar-se clarament: en lloc de publicar a «Aires de la Conca», un setmanari vinculat al catalanisme conservador, opta per fer-ho a «Saba Nova», el flamant portaveu d'ERC a Montblanc, del qual assumeix també la direcció. Ferrer remarca el canvi d'hegemonies de la Lliga a ERC i la manera com afecta en la politització creixent de l'escriptor. Al capdavant, els plantejaments exposats en els

seus articles, el seu activisme cultural, la seva projecció cívica, cultural i política el porten d'una manera natural cap a un partit que cristal·litza els anhels democràtics i republicans d'una societat que ha evolucionat molt en la dècada dels trenta.

A més de la trinxera de paper, Poblet duu a terme un notable activisme cultural a Montblanc, en associacions de caire catalanista. Les nombroses activitats que hi promou —resseguides fil per randa per Ferrer— aconseguen fer pujar el llistó de la cultura local amb penes i treballs. En el cas del teatre, per exemple, en què contribueix amb obres pròpies, hi possibilita la incorporació d'un repertori català (en detriment de la sarsuela i el *gènere chico*, predominants fins als anys vint). Així mateix, com altres joves catalans del seu temps, Poblet militava a l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i a Palestra, dues institucions d'inequívoca vocació cultural catalanista. Com a autodidacte, estava alerta de les novetats literàries i culturals que es coïen a Barcelona (celebra, posem per cas, l'aparició

del setmanari «Mirador», el 1929, una de les publicacions més modernes i avançades del moment). Gran defensor del llibre, no deixa d'elogiar també la modernitat artística del cinema, que, a diferència dels sectors més conservadors, no considera cap amenaça ni a la cultura llibresca ni a la moralitat pública.

En definitiva, l'estudi de Ferrer té el gran encert d'ubicar la trajectòria literària, cívica i política de Poblet en unes coordenades molt més àmplies, que són les del Montblanc coetani, i encara en unes de més generals: les de la Catalunya d'entreguerres. La visió micro (local) il·lumina amb molta més claredat la visió macro (nacional) —i a la inversa—. A través de la figura de Poblet, els seus orígens ideològics, l'aprenentatge en el món del periodisme local, les beceroles com a escriptor o l'activisme cultural, assistim, de fet, a les grans convulsions i reptes de la Catalunya del seu temps. Tant des de la història del catalanisme com de la cultural, literària o periodística, el llibre de Ferrer és una contribució ineludible.

A LA CIUTAT DELS LLIBRES / QUARTA SÈRIE

JOSEP MASSOT I MUNTANER

Aquest llibre conté un conjunt de capítols que tracten aspectes molt diversos de la cultura catalana, des del segle XVI fins al XXI. Hi destaquen les pàgines dedicades a l'Acadèmia de la Llengua Catalana i tota una sèrie de cartes desconegudes relacionades amb grans figures exiliades que ens permeten de conèixer múltiples detalls dels anys de l'exili i de l'època franquista.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

Ausiàs Marc, 92-98 - pamsa@pamsa.cat - www.pamsa.cat

